

Biografija i spisak dela

Leonardo da Vinči rođen je 15. aprila 1452. godine. Njegova majka, Katerina, bila je iz Ankijana, malog sela blizu gradića Vinci, četrdesetak kilometara udaljenim od Firenze. Njegov otac, ser Pjero da Vinci, koji nije bio oženjen njegovom majkom, bio je uspešan računovođa i notar iz grada Firenze.

Malog Leonarda su odveli od majke Katerine kad je imao pet godina i odrastao je u kući svog dede, takođe notara. Zbog toga što su deca rođena van braka bila isključena iz članstva u notarskom cehu, poslali su ga, srećom, da bude učenik u ateljeu majstora vajara i slikara Andree del Verokia (Andrea del Verrochio). Kada se ime prevede sa italijanskog znači "istinsko oko", ime koje je dobio kao priznanje za prodornu moć opažanja u svom radu, što je bilo savršeno ime za Leonardovog učitelja.

Leonardovi rano sazreli talenti privukli su pažnju Verokiovog glavnog zaštitnika Lorenca de Medičija Veličanstvenog (Lorenzo de Medici Magnifico). Leonardo je tokom perioda svog šegrtovanja živio u kući Medičijevih i tako je uveden u izvanredan ambijent filozofa, matematičara i umetnika koji je negovao Lorenzo.

Nakon šest godina provedenih sa Verokiom, 1472. godine Leonardo je primljen u Društvo Sv. Luke, ceh apotekara, ljekara i umjetnika. Tu je imao priliku da produbi svoje znanje iz anatomije. Smatra se da se njegov anatomski izvanredan prikaz Sv. Jeronima u Vatikanskoj galeriji i Blagovesti u galeriji Ufici mogu pripisati tom periodu.

Poznat po svojoj fizičkoj gracioznosti, lepoti i talentima pripovedača, humoriste, mađioničara i muzičara, svoju ranu mladost je proveo na ulicama Firenze uživajući u životu. Daleko najznačajniji rad u njegovom prvom firentinskom periodu predstavlja Poklonjenje Mudraca za redovnike manastira San Donato.

Godine 1482. Leonardo se preselio u Milano i radeći pod pokroviteljstvom Ludovika Sforce (Ludovico Sforza) stvorio svoje remek delo Tajna Večera. Naslikana na zidu trpezarije crkve Santa Marija dele Gracije (Santa Maria delle Grazie) u periodu od 1495. do 1498. godine. Leonardova Tajna Večera uhvatila je, sa zapanjujućom fizičkom snagom, trenutak kada Hrist najavljuje: "Jedan od vas će me izdati". Iako je slika znatno oštećena, uprkos, a ponekad i usled pokušaja restauracije, ona ostaje, prema rečima

istoričara umetnosti E.H. Gombriha, "jedno od najvećih čuda ljudskog genija".

Kada nije bio zauzet očaravanjem Ludovikovog dvora, Leonardo je proučavao anatomiju, astronomiju, botaniku, geologiju, letenje i geografiju, kao i planove za pronalaskе i vojne inovacije. Dobio je i značajnu porudžbinu od Ludovika, da izradi statuu konjanika u čast njegovog oca, Frančeska Sforce (Francesco Sforca). Leonardo je izvršio detaljne pripreme i napravio plan čak i maketu, na žalost nije uspeo jer 1499. godine Francuzi zauzimaju Milano i šalju Sforcu u progonstvo. Ludovikov poraz značio je da je Leonardo ostao bez zaštitnika i doma.

Nekako je stigao do Firence 1500. godine a sledeće godine otkriva svoj pripremni crtež za sliku Devica i dete sa Sv. Anom i mladim Jovanom. Taj crtež je poslužio za njegovo kasnije delo, izuzetno nežnu sliku Devica sa Sv. Anom, koja se sada nalazi u Luvru.

Godine 1502. preuzeo je zaduženje glavnog graditelja zloglasnog zapovednika papske armije, Cezara Bordže (Cesare Borgia). U tom periodu je naslikao i Bitku kod Angijarija a prema Vazariju i portret treće žene firentinskog plemića Franceska del Đokonda (Francesco del Giocondo). Madona Elizabeta, zvana Mona Liza postaće besmrtna na najpoznatijoj i najmisterioznijoj slici u istoriji. Leonardo je poneo sliku sa sobom kada se vratio u Milano, ovoga puta u u službi vicekralja Luja XII, Šarla D'Ambroaza .

Tokom svog drugog boravka u Milanu, Leonardo se usmerio na studije anatomije, geometrije, hidraulike i letenja, dok se istovremeno bavio projektovanjem i dekoracijom palata, planiranjem spomenika i gradnjom kanala za svog zaštitnika. Uspeo je da naslika i slike Sveti Jovan Krstitelj i Leda i Labud. Godine 1512. Ludovikov sin Maksimilijan uspeo da istera Francuze iz Milana i da uspostavi kratku vladavinu pre nego što je bio zbačen. Leonardo je pobegao u Rim, gde je potražio zaštitu, Lava X medicijevskog pape (naklonjenom Mikelanćelu i Rafaelu). Leonardo je retko držao četkicu tokom ovog perioda, usredsredivši se prvenstveno na studije anatomije, optike i geometrije.

Međutim susretao se sa mladim Rafaelom izvršivši jak uticaj na njega. Smrću njegovog mecene 1516. godine presušila je ionako mlaka podrška koju je dobijao od Vatikana. Leonardo je u razočarenju zabeležio pre napuštanja Rima, " Medičijevi su me stvorili i uništili." Praćen malom svitom svojih učenika i pomoćnika, Leonardo je pošao iz Milana put Amboaza u dolini Loare, znajući da se više nikad neće vratiti u zemlju svog rođenja.

Poslednjih nekoliko godina života proveo je pod zaštitom Fransoa I, kralja Francuske. Iako je Da Vinči imao mnogo zaštitnika i obožavalaca, francuski kralj je možda bio jedini koji je skoro uspeo da prepozna i razume jedinstvenu prirodu njegovog genija. Fransoa je Da Vinčiju dodelio divan zamak i veliku platu i pustio je velikog majstora da slobodno razmišlja i radi po svojoj volji.

Pod zaštitom kralja Fransoa Leonardo je istrajavao u svojim proučavanjima, ali vreme je neumitno teklo. Godine izgnanstva su iscrple njegovu vitalnost, potom ga je jak moždani udar koštao upotrebe desne ruke. Leonardo je uvideo da će umreti, a da nije u potpunosti realizovao svoj san o ujedinjenju sveg znanja. Njegovi poslednji dani, kao i veći deo života, obavijeni su misterijom. Jednom je napisao : " Kao što dobro provedeni dan donosi blaženi san, tako i dobro proživljeni život donosi blaženu smrt."

Leonardo da Vinči je umro u svojoj šezdeset sedmoj godini 2.maja 1519.

Leonardo da Vinci je tokom svog života stvorio veliki broj dela koja se protežu preko različitih umetničkih disciplina. Evo nekih od najpoznatijih:

1. "Mona Liza" (1503-1506) - Ova slika je jedno od najprepoznatljivijih dela svetske umetnosti. Predstavlja portret žene sa tajanstvenim osmehom i precizno izrađenim detaljima.
2. "Poslednja večera" (1495-1498) - Ovo monumentalno delo freske prikazuje poslednju večeru Isusa Hrista sa apostolima. Smatra se remek-delom renesansne umetnosti.
3. "Vitruvijev čovek" (1490) - Ova skica predstavlja idealnog muškarca koji se prostire preko kvadrata i kruga, inspirisan Vitruvijevim spisom o arhitekturi.
4. "Dama sa hermelinom" (1488-1490) - Portret jedne od Leonardovih sponzoruša, Cecile Gallerani, koja drži hermelin u naručju.
5. "Venere od Urbina" (oko 1485) - Slika prikazuje ženski akt u položaju Venere, boginje ljubavi i lepote.
6. "Proporcionalni čovek" (1492) - Ova skica predstavlja studiju proporcija ljudskog tela, koja je bila od suštinske važnosti za Leonardovu umetnost.
7. "Anđeo i Device" (1470-1480) - Ovo delo predstavlja jedno od Leonardovih ranih ostvarenja i prikazuje anđela koji se penje na stepenice u pratnji devica.

Pored slikarstva, Leonardo je takođe bio poznat po svom radu kao inženjer i izumitelj. Neki od njegovih najznačajnijih izuma uključuju:

8. Crteži letelice - Leonardo je stvorio crteže za leteće mašine koje su predstavljale koncepte helikoptera i aviona.
9. "Vitruvijanski čovek" - Ova skica prikazuje muškarca u položaju koji ilustruje proporcije i simetriju ljudskog tela.
10. Crteži padobrana - Leonardo je stvorio crteže i projekte za padobran koji je bio inspiracija za kasnije izume u ovoj oblasti.

Osim ovih dela, Leonardo je ostavio iza sebe mnoge druge crteže, skice, beleške i zapise koji pokazuju njegovu širinu i dubinu interesovanja u različitim poljima umetnosti, nauke i tehnologije.